

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำผลมาอภิปรายดังต่อไปนี้คือ

1. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีระหว่างกลุ่มนิสิต
 วิศวกรรมศาสตร์และนักศึกษาพยาบาลกับกลุ่มผู้นิยมปฏิบัติธรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีสูงกว่ากลุ่มผู้นิยมปฏิบัติธรรม
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ผลการวัดจากแบบสอบถามทั้งสองฉบับสอดคล้องกัน
 ดังปรากฏในตารางที่ 6 และ 9 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ดังปรากฏใน
 ตารางที่ 5 และ 8 ก็เห็นได้ว่ากลุ่มนิสิตวิศวกรรมศาสตร์และนักศึกษาพยาบาลต่างมีค่า
 เฉลี่ยคะแนนบุคลิกภาพจากแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับสูงกว่ากลุ่มพระ กลุ่มชี และกลุ่ม
 ศฤกษิตที่ถือศีล จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้อยู่ใกล้ชิดพุทธศาสนาหรือผู้ประพฤติปฏิบัติภายใน
 กรอบของศีลซึ่งเป็นวินัยทางพุทธศาสนาจะมีบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีต่ำกว่าบุคคล
 ทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศที่สรุปไว้ว่า ผู้ที่ทำงานอยู่ในองค์กร
 หรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับศาสนาหรือแม่แต่ผู้อยู่ในสถานศึกษาที่บริหารโดยองค์กรทาง
 ศาสนาจะมีบุคลิกภาพแบบนี้ต่ำกว่าบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะองค์กรหรือ
 สถาบันทางศาสนามีระเบียบปฏิบัติที่เคร่งครัดให้บุคคลปฏิบัติตาม พร้อมทั้งเน้นถึงการ
 เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น การเสียสละ และการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์มากกว่าจะเน้นถึงการ
 ส่งเสริมประโยชน์ของตน สิ่งเหล่านี้ทำให้สถานการณ์การแข่งขันภายในองค์กรทาง
 ศาสนาอยู่ในระดับต่ำกว่าสังคมทั่วไป บุคคลที่ทำงานหรือมีชีวิตใกล้ชิดทางศาสนาจึงไม่
 ต้องหาประโยชน์จากสถานการณ์ ไม่ต้องคิดหากลวิธีเอาชนะบุคคลอื่น แต่ประกอบไปด้วย
 ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จึงน่าจะทำให้บุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีไม่พัฒนา
 เพิ่มขึ้น และอาจจะทำให้บุคลิกภาพแบบนี้ลดต่ำลงกว่าเดิมได้ ดังจะเห็นจากผลการ
 วิจัยว่า กลุ่มศฤกษิตผู้นิยมถือศีลซึ่งยังทำงานและใช้ชีวิตส่วนใหญ่รวมอยู่ในสังคมทั่วไป มี

บุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีต่ำกว่ากลุ่มนิสิตนักศึกษาด้วย

นอกจากนี้ ผลการศึกษาวิจัยในต่างประเทศที่ผู้วิจัยเสนอไว้ในบทที่ 1 ได้แสดงให้เห็นว่า จำนวนประชากรในถิ่นที่อยู่และที่ตั้งของถิ่นที่อยู่ในวัยเด็กมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลี ได้แก่ การศึกษาวิจัยของ รัคค์ (1973) ซึลา (1978) คริสต์และคณะ (1970) คือถิ่นที่อยู่ที่มีประชากรหนาแน่นมากกว่า และอยู่ในเขตเมืองมากกว่าทำให้บุคลิกภาพแบบนี้พัฒนาเพิ่มขึ้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลส่วนตัวก่อนทำแบบสอบถามและได้พบผลสอดคล้องกับผลการวิจัยของชาย โพธิ์สีตา และประคอง สิงหนาทนิตยรักษ์ว่า กลุ่มพระและชีส่วนใหญ่ (81.5 % และ 61 %) มาจากครอบครัวเกษตรกร แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระและชีมาจากชนบทซึ่งมีจำนวนประชากรกระจายตื้นที่น้อยกว่าเขตเมือง แต่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตและนักศึกษาพยาบาลส่วนมากมาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าขายและรับราชการ (45.7 % และ 19.11 %) ซึ่งน่าจะอยู่ในเขตเมืองและมีประชากรหนาแน่นมากกว่า จากข้อมูลเหล่านี้จะทำให้เห็นว่า กลุ่มนิสิตนักศึกษาและกลุ่มพระ กลุ่มชี มีจุดเริ่มต้นของการพัฒนาบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีแตกต่างกันอยู่แล้วโดยไม่ต้องพิจารณาถึงเหตุปัจจัยด้านการปฏิบัติธรรม แต่ปรากฏว่าข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มคฤหัสถ์ผู้ถือศีลคล้ายคลึงกับข้อมูลจากนิสิตนักศึกษาคือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคฤหัสถ์ผู้ถือศีลส่วนมากมาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพค้าขายและรับราชการ (40 % และ 24.28 %) เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตและนักศึกษาพยาบาล จึงน่าจะกล่าวได้ว่าการปฏิบัติธรรมอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีลดลง

2. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีระหว่างกลุ่มนิสิตวิศวกรรมศาสตร์กับกลุ่มนักศึกษาพยาบาล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ากลุ่มนิสิตวิศวกรรมศาสตร์มีบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีไม่แตกต่างจากกลุ่มนักศึกษาพยาบาล โดยผลการวัดจากแบบสอบถามทั้งสองฉบับสอดคล้องกัน ผลการวิจัยจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยตั้งไว้ว่า กลุ่มนิสิตวิศวกรรมศาสตร์จะมีบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีสูงกว่ากลุ่มนักศึกษาพยาบาล

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของมัลลิกา มัติโก (2521) ที่มีผลการวิจัย ปรากฏว่า นักศึกษาแพทย์มีบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีไม่แตกต่างจากนักศึกษาคณะอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยมหิดล¹ แสดงให้เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่สามารถจะเพิ่มหรือลดลักษณะบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีให้มีความแตกต่างกันอย่างเห็นชัดเจกันได้

ผู้วิจัยได้หาค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสอบถามทั้งสองฉบับของกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลและนิสิตวิศวกรรมศาสตร์จำแนกตามชั้นปีด้วย ปรากฏผลว่านักศึกษาพยาบาลปี 1 มีค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสอบถามทั้งสองฉบับ ($\bar{X}_1 = 100.28$, $\bar{X}_2 = 98.68$) ต่ำกว่านักศึกษาพยาบาลปี 4 ($\bar{X}_1 = 102.42$, $\bar{X}_2 = 100.21$) และปรากฏผลเช่นเดียวกันนี้ในกลุ่มนิสิตวิศวกรรมศาสตร์แสดงให้เห็นว่าการฝึกอาชีพในสถาบันการศึกษาไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะขัดขวางการพัฒนาบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีที่มีระดับสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะในระบบการศึกษาที่นิสิตนักศึกษาเหล่านี้เป็นสมาชิกอยู่มีการแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา จนทำให้การฝึกบริการพยาบาลในช่วงเวลาค่อนข้างยาวนานตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ถึงชั้นปีที่ 4 ไม่สามารถหล่อหลอมบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลให้มีลักษณะตรงข้ามกับบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีได้

บางที่อาจจะเป็นไปได้ที่กระบวนการฝึกบริการพยาบาลมีปัญหาในตัวเองจึงทำให้การดำเนินงานฝึกวิชาชีพไม่สมบูรณ์ตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เช่น ครูผู้ดูแลการฝึกมีจำนวนน้อยกว่านักศึกษาพยาบาลและไม่สามารถชี้แนะแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องให้แก่นักศึกษาอย่างใกล้ชิดได้หรืออาจจะเป็นเพราะครูผู้สอนภาคทฤษฎีเองไม่มีโอกาสนำภาคทฤษฎีการพยาบาลที่สมบูรณ์แบบไปปฏิบัติจริงแก่ผู้ช่วยเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษาได้ หรือเจ้าหน้าที่พยาบาลซึ่งได้รับการคาดหวังให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติต่อผู้ป่วย อาจจะมีภาระหน้าที่ประจำวันมากจนลืมเลือนบทบาทที่

¹มัลลิกา มัติโก, "การพัฒนาบุคลิกภาพในโรงเรียนแพทย์," หน้า ก - ข.

ถูกคาดหวัง หรืออาจจะเป็นที่หลักสูตรภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไม่สอดคล้องกัน ทำให้ นักศึกษาล้มเนื้อหาทางภาคทฤษฎีหรือยังเรียนไม่ถึงขณะฝึกปฏิบัติจริง จึงเกิดความไม่สะดวก และไม่คล่องตัวในการบริการพยาบาล ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้เกี่ยวข้อง จนหน้าทบริการพยาบาล

อนึ่ง กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization) ในช่วงอายุก่อน เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษาก็อาจจะเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลี ของนิสิตวิศวกรรมศาสตร์ไม่แตกต่างกับนักศึกษาพยาบาล กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างทั้งสองได้ พัฒนาลักษณะบุคลิกภาพนี้มาแต่เต็มที่แล้ว โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมจากแหล่ง ต่าง ๆ ก่อนหน้าที่จะเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาดังกล่าว

จากตารางที่ 1 ที่แสดงถึงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะกลุ่มตัวอย่าง และเพศ จะทำให้เห็นว่าการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มนิสิตวิศวกรรมศาสตร์กับกลุ่ม นักศึกษาพยาบาลคือ การเปรียบเทียบบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีระหว่างเพศชายกับหญิง ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ก็ได้แสดงให้เห็นว่าบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีระหว่างเพศชายกับ หญิงไม่มีความแตกต่างกัน นับว่าเป็นผลการวิจัยที่สอดคล้องกับริชาร์ด คริสตี้ (1970)¹ ดังที่อ้างถึงในบทที่ 1 และยังเป็นผลการวิจัยที่ตรงกับผลการวิจัยในต่างประเทศส่วนใหญ่ ที่พบว่า คะแนนจากแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีของหญิงต่ำกว่าคะแนน ของชายเล็กน้อย เจ อี. ซิงเกอร์ (1964)² ได้ศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่าง เพศกับการแสดงออกแบบเมเคียเวลลีและให้คำอธิบายไว้ว่า การที่คะแนนจาก แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีของหญิงต่ำกว่าของชายนั้นเป็น เพราะหญิง และชายมีวิธี (strategies) แสดงออกถึงบุคลิกภาพแบบนี้แตกต่างกัน คือ ชายจะแสดงลักษณะบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีให้ปรากฏออกมาอย่างเปิดเผย

¹Christie, Studies in Machiavellianism, p. 37.

²J. E. Singer, "The Use of Manipulative Strategies: Machiavellianism and Attractiveness" Social Encounters Sociometry 27 (1964), pp. 128-150.

ในรูปของกลยุทธ์ (tactics) และการใช้ขูบายหลอกลวง (deceit) แต่หญิงจะใช้ การปรากฏตัวให้น่าประทับใจ (physical attractiveness) เป็นการแสดงลักษณะ เมเคียเวลล์แทนกิจกรรมที่ชายใช้ เมื่อแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลล์มีเนื้อหา ที่ประเมินวิธี (strategies) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหญิงจึงมักได้คะแนนต่ำกว่าชาย

3. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลล์ระหว่างกลุ่มพระ ที่ และคฤหัสถ์ผู้ถือศีล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า กลุ่มพระและกลุ่มที่มีบุคลิก- ภาพแบบเมเคียเวลล์สูงกว่ากลุ่มคฤหัสถ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และกลุ่มพระมี บุคลิกภาพแบบเมเคียเวลล์ไม่แตกต่างจากกลุ่มอื่น โดยผลการวัดจากแบบสอบถามทั้งสอง ฉบับสอดคล้องกัน ผลการวิจัยจึงสนับสนุนสมมุติฐานข้อที่ 3 เพียงส่วนหนึ่ง

ถ้าจะพิจารณาถึงจำนวนศีลที่ปฏิบัติธรรมแต่ละกลุ่มยึดถือปฏิบัติ และ พิจารณาถึงความใกล้ชิดกับกระบวนการทางศาสนาซึ่งจะช่วยลดการเห็นแก่ประโยชน์ ส่วนตนและดำรงชีวิตอยู่เพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่นในสังคม จะเห็นได้ว่ากลุ่มพระน่าจะมี บุคลิกภาพแบบเมเคียเวลล์ต่ำที่สุด เพราะปฏิบัติตามศีล 227 ข้อ และอยู่ในภาวะ นักบวชที่เสียสละความผูกพันทางโลกอย่างสิ้นเชิงแล้ว เพื่อทำหน้าที่เผยแผร่และ อบรมสั่งสอนธรรมให้แก่ประชาชน ส่วนกลุ่มอื่น แม้จะอยู่ในภาวะนักบวชแต่ยังผูกพันกับ ครอบครัวยุคในค่านิยมที่ใช้จ่ายและไม่ได้รับความคาดหวังจากสังคมให้ทำหน้าที่เผยแผร่ สั่งสอนธรรม นอกจากนี้ที่ยังปฏิบัติตามศีลเพียง 8 ข้อซึ่งน้อยกว่าพระภิกษุมาก กลุ่มนี้ จึงน่าจะมีบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลล์สูงกว่ากลุ่มพระ โดยที่กลุ่มคฤหัสถ์ผู้ถือศีลซึ่งยังมี หน้าที่ในชีวิตประจำวันผูกพันกับสังคมทั่วไปและปฏิบัติตามศีล 5 ข้อหรือ 8 ข้อ จะมี บุคลิกภาพแบบนี้สูงที่สุด แต่ผลการวิจัยได้เป็นไปในทางตรงกันข้าม จึงน่าจะสรุปได้ว่า จำนวนศีลและภาวะการปฏิบัติธรรม (บรรพชิต, คฤหัสถ์) ไม่มีผลต่อบุคลิกภาพแบบ เมเคียเวลล์เท่ากับความเข้าใจและความตั้งใจจริงของผู้ปฏิบัติ ดังผลการวิจัยของ ธนิต คินสุขที่พบว่า ความเข้าใจในหลักธรรมและการปฏิบัติธรรมมีความสัมพันธ์กับ

จากข้อคำถามส่วนตัวที่ให้กลุ่มตัวอย่างตอบก่อนทำแบบสอบถาม ผู้วิจัยพบ ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระบวชมานานเป็นเวลา 11 - 15 ปีเป็นส่วนใหญ่ (39.37%)

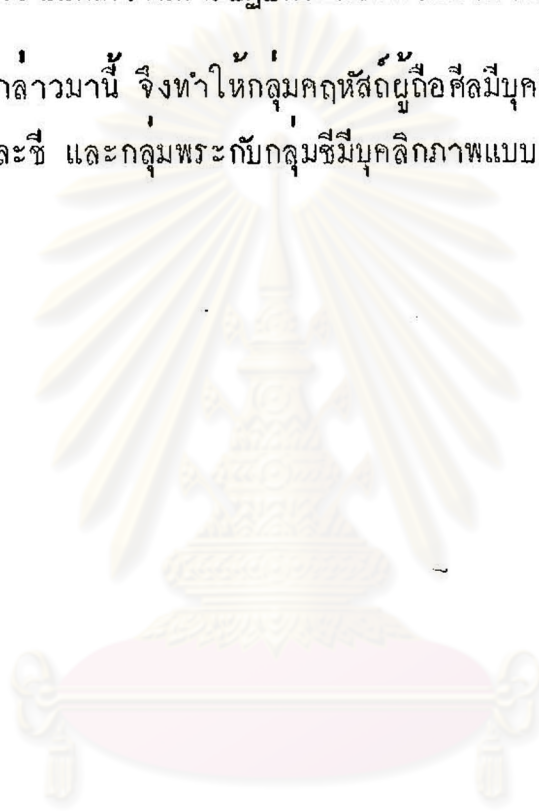
รองลงมาคือเวลา 6 - 10 ปี (33.86 %) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระจำนวนมาก (63.04 %) มีอายุระหว่าง 21 - 25 ปี จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระเข้าสู่ภาวะนักบวชตั้งแต่อายุยังน้อยคือ อาจจะเป็นภายหลังจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และกลุ่มพระโตมาจากครอบครัวที่มีบุตรมากกว่า 7 คนขึ้นไปเป็นส่วนมาก (44.56 %) ผลจากข้อมูลเหล่านี้สอดคล้องกับการวิจัยของสมานพงศ์ รมยานนท์พบว่านิสิตนักศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 4 (81.29 %) และส่วนใหญ่บวชเพราะบิดามารดาให้บวช (47.38 %)

ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกับข้อมูลของกลุ่มพระคือ ซึ่มาจากครอบครัวที่มีบุตรมาก บิดาเป็นเกษตรกร ได้รับการศึกษาสามัญระดับประถมศึกษาและบวชตั้งแต่เด็ก ซึ่งมีโอกาสได้รับการศึกษาสามัญภายหลังบวชอยู่ในระดับต่ำกว่าพระเพราะสถาบันการศึกษาระดับสูงที่จัดตั้ง เพื่อให้การศึกษาแก่ชีโดยเจเพาะยังไม่มี แต่ชื่ก็ไม่มีโอกาสศึกษาธรรมศึกษาและบาลีศึกษาตามสำนักเรียนของวัดต่าง ๆ วุฒิทางธรรมเหล่านี้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้เทียบกับวุฒิทางวิชาสามัญให้แล้ว เช่น ธรรมศึกษาตรีเทียบเท่าประโยคประถมศึกษาตอนตน (ประถมสี่) บาลีประโยคหาเทียบเท่าประโยคมัธยมศึกษาตอนตน (มัธยมหก) เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวนี้ ทำให้เห็นว่ากลุ่มพระและที่ส่วนใหญ่คงจะไม่ใ้ใครบวชควยความสนใจต่อการปฏิบัติธรรมจริง ๆ แต่เป็นการบวชที่มีสาเหตุบางประการถานเศรษฐกิจสังคม เช่น รายได้ของครอบครัวต่ำจนไม่อาจส่งเสียให้สมาชิกในครอบครัวที่มีจำนวนหลายคนเข้าสู่ระบบการศึกษาที่สูงขึ้นได้ บิดามารดา จึงพึ่งพาระบบการศึกษาทางศาสนาเพื่อแสวงหาความก้าวหน้าทางการศึกษาของบุตรหลาน หรือคองมีบิดามารดาในชนบทจำนวนไม่น้อยซึ่งนิยมระบบการศึกษาแบบเก่าที่จัดขึ้นภายในวัด จึงตั้งใจส่งบุตรหลานเข้าบวชแล้วเรียนในระบบอุปถัมภ์ของศาสนาโดยตรง สาเหตุการเข้าสู่ศาสนาเหล่านี้จะตรงกันข้ามกับคฤหัสถ์ผู่อิสลโดยสิ้นเชิงในด้านความสนใจและความตั้งใจปฏิบัติธรรม ก่อนที่จะเข้าสู่การปฏิบัติธรรม คฤหัสถ์เหล่านี้อาจมีความต้องการที่จะพัฒนาจิตใจเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เมื่อพบแนวทางปฏิบัติจึงดำเนินตามอย่างมั่นคง โดย

เฉพาะสมาชิกจากพุทธสถานสันตือโศก ซึ่งเป็นตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้นับได้ว่าเป็นกลุ่มที่ตั้งใจปฏิบัติจริง ๆ เพราะพุทธสถานสันตือโศกเน้นการเผยแพร่อบรมธรรมโดยเริ่มที่ความเข้าใจในสาระของศีลห้าข้อ และชักชวนให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เมื่อมีกำลังใจเข้มแข็งและมีความมั่นคงในการปฏิบัติเพิ่มขึ้นจึงสมათานศีลเพิ่มเป็น 8 ข้อ

ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ จึงทำให้กลุ่มคฤหัสถ์ผู้ถือศีลมีบุคลิกภาพแบบเมเคีย-เวลลีต่ำกว่ากลุ่มพระและชี และกลุ่มพระกับกลุ่มชีมีบุคลิกภาพแบบเมเคียเวลลีไม่แตกต่างกัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย